

Prevod ključnih stavova presude u predmetu Baranin i Vukčević protiv Crne Gore

(predstavka br. 24655/18 i 24656/18)

Prevod NVO Akcija za ljudska prava

C. Rezutati

1. Podnesci stranaka

(a) Podnosioci predstavke

114. Podnosioci predstavke su ponovili svoje pritužbe.

115. Konkretno, tvrdili su da su koraci koje je u istrazi preduzelo Osnovno državno tužilaštvo (ODT) bili nezavisni, ali da nisu bili ni brzi ni temeljni. Prvi svjedok je saslušan tek mjesec i po dana nakon odluke Ustavnog suda. Policijski službenik Lj. P, koji je te noći bio zadužen za službena vozila, saslušan je dvije i po godine nakon incidenta (vidi gore stav 41), a ODT nije provjerilo njegovu adresu prebivališta kod nezavisnog izvora. Još uvijek nije ispitano nekoliko svjedoka, poput službenika SAJ-a koji je trebalo da se vrati iz mirovne misije 15. maja 2018. godine, rukovodioca Centra bezbjednosti (CB) u Podgorici i vlasnika pekare. Saslušanje vlasnika pekare je bilo posebno značajno jer su video snimci pokazali kako neko ulazi u pekaru u vrijeme incidenta. Podaci koje je pružila policija nisu kritički ispitani i potvrđeni, posebno činjenica da sistem za snimanje radio komunikacije nije funkcionisao i da je kamera u pekari bila u kvaru. Nije pokušano da se identifikuju učesnici u radio komunikaciji te noći i da se oni ispituju.

116. Ispitivanje 54 službenika SAJ-a je bila rutina, a pitanja koja su im postavljena bila su stereotipna, na primjer kako su bili odjeveni i da li su imali crne ili bijele kacige. Za razliku od glavnog urednika *Vijesti* i vlasnika apoteke, oni su ispitivani kao građani i savjetovano im je da ne moraju da daju nikakve informacije. Dok su bili saslušavani kao svjedoci u drugom krivičnom postupku, Ustavni sud je utvrdio da im u tim saslušanjima nije postavljeno nijedno pitanje (vidi gore navedeni paragraf 43).

117. Istraga nije nastavljena u odnosu na dva navoda glavnog urednika *Vijesti*: da jedan od službenika SAJ-a nije imao kacigu i da se u neposrednoj blizini incidenta koji je uključivao podnosioc predstavke dogodio još jedan incident (vidi tačku 28 gore). Izgleda kao da nije ni pokušano identifikovanje službenika bez kacige ili osobe u automobilu. Konkretno, nije bilo dokaza da je državna tužiteljka pitala službenike SAJ-a da li neko od njih nije nosio kacigu u nekom trenutku tokom večeri. ODT nije zatražilo pomoć od Forenzičkog centra u identifikaciji službenika koji se pojavljuju na video snimcima. Vladino odbijanje takvog predloga odrazilo je sveukupnu nezainteresovanost vlasti za identifikovanje i krivično gonjenje odgovornih.

118. Čak i nakon zaključka Ustavnog suda, ODT je nastavilo da očekuje da će Uprava policije identifikovati počinioc, koja to nije željela da uradi, a unutrašnja kontrola nije izvršena.

119. Komandant SAJ-a je bio procesuiran isključivo zbog neprestanog pritiska javnosti (vidi tačku 45 gore) i video snimaka, ali njegovo krivično gonjenje nikada nije imalo za cilj da mu nanese značajnu štetu. Procesuiran je za lakše krivično djelo, a ne za neko drugo, poput zloupotrebe službenog položaja, zlostavljanja u vršenju službenih dužnosti pomaganjem ili podržavanjem ili mučenje. Odslužio je samo dvije trećine kazne, uglavnom u bolnici. Pušten je na uslovni otpust zbog zdravstvenog stanja, ali nije bilo podataka da li je sud pregledao njegovu medicinsku dokumentaciju prije nego što mu je odobren uslovni

otpust. Nikada nije bio podvrgnut disciplinskom postupku, iako su njegove radnje predstavljale tešku povredu službene dužnosti. Na kraju je imenovan za zamjenika šefa Odjeljenja za bezbjednost objekata i diplomatsko konzularnih predstavništava, gdje je i dalje mogao da donosi odluke o složenim profesionalnim pitanjima i koordiniše rad Odjeljenja u odsustvu rukovodioca.

120. Podnosioci predstavke nisu mogli djelotvorno da učestvuju u istrazi. Naročito, nisu bili pozivani da prisustvuju saslušanju svjedoka – vlasnika apoteke i glavnog urednika *Vijesti*. Takođe su izvještaj tužilaštva dobili samo na sopstveni zahtjev.

121. Crnogorske vlasti nisu osigurale da i policajci u maskama imaju prepoznatljiv znak na uniformi, uprkos preporukama Evropskog komiteta za spriječavanje mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja u tom smislu (vidi gore navedeni st. 98) i nova pravila koja se odnose na uniforme. Uputstva koja je usvojilo Vrhovno državno tužilaštvo nisu dovela ni do identifikacije počinilaca.

122. Podnosioci predstavke su takođe tvrdili da vlasti nisu odmah preduzele određene mjere u vezi savjetnice Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a čiji je cilj bio identifikovanje jedne od osoba umiješanih u zlostavljanje M.M.

b) Vlada

123. Vlada nije osporila da je oko deset nepoznatih policajaca zlostavljalo podnosiocima predstavki i da su zbog toga pretrpjeli lakše tjelesne povrede. Kako je Ustavni sud već utvrdio kršenje člana 3, Vlada je tvrdila da neće ulaziti u detalje u pogledu istrage koja je prethodila odlukama Ustavnog suda.

124. Oni su tvrdili da je državno tužilaštvo, koje je sprovodilo istragu, bilo institucionalno i funkcionalno nezavisno od policije. Zahtjev tužilaštva Upravi policije da identifikuje počinioce bio je samo jedan od koraka, s obzirom na to da je preduzelo i druge mjere, u potpunosti u skladu sa uputstvima Ustavnog suda. Pored toga, CB u Podgorici, koji je preduzeo neke od koraka u istrazi, bio je potpuno odvojeno odjeljenje u okviru Uprave policije.

125. Istragu je ometala činjenica da su svi policajci bili pod maskama i da je o sukobima policije i demonstrantima te noći sačinjen samo jedan zajednički izvještaj. Ovo je moglo legitimno izazvati podozrenje javnosti, a upravo da bi se povjerenje javnosti sačuvalo, komandant SAJ-a je procesuiran bez odlaganja, dokazujući tako nezavisnost državnog tužilaštva. Komandant SAJ-a je bio osuđen na kaznu zatvora od pet mjeseci, što je odgovaralo težini njegovog krivičnog dela, i koju je odslužio. Prema domaćem zakonu (vidi gore navedeni st. 79) i Konvenciji, zatvorenici su imali pravo na zdravstvenu zaštitu tokom izdržavanja kazne, uključujući, prema potrebi, i u bolnici. U ovom slučaju, komandant SAJ-a je prebačen u bolnicu na osnovu procjene zatvorskeg medicinskog tima. Njegovi medicinski dosijei nisu bili relevantni za njegovo puštanje na slobodu, već njegovo ponašanje i druge okolnosti koje su ukazivale na to da li je svrha kazne postignuta (vidi gore navedeni st. 80). Nikada nije vraćen ni na jedno komandno mesto u Upravi policije, a SAJ je raspuštena.

126. Komandant SAJ-a, službenici SAJ-a, rukovodilac Centra bezbjednosti, komandant specijalne policijske jedinice i Lj.P., svi su saslušani tokom drugih postupaka (vidjeti gore stavove 37, 41 i 43). Konkretno, komandant SAJ-a je saslušan u svojstvu svjedoka u krivičnom postupku koji se odnosi na M.M., uključujući i to ko je bio sa njim te noći u vozilu (vidjeti gore tačku 41). Ponovno pokretanje ovog pitanja, dakle, nije bilo od značaja za ispitivanje akcija specijalne policijske jedinice u ovom slučaju. Pored toga, podnosioci predstavki nisu naveli nijedan drugi propust u saslušanju specijalne policijske jedinice

niti koja bi pitanja bila adekvatna za identifikovanje počinitelja. Jedini preostali službenik SAJ-a koji nije saslušan je bio na mirovnoj misiji u inostranstvu i biće saslušan po povratku.

127. Iako su podnosioci predstavki tvrdili da vlasti nisu slijedile informaciju da jedan od policajaca nije imao kacigu, ipak su kritikovali postavljena pitanja čak i kada su se odnosila na kacige koje su imali i kako su bili obučeni te noći. Podnosioci predstavki i svjedok iz *Vijesti* su izričito tvrdili da ne mogu nikoga prepoznati. Stoga nije bilo jasno šta je državni tužilac trebalo da uradi da bi zadovoljio podnosiocima predstavki. Vlada je sumnjala da bi forenzička analiza video snimka mogla da dovede do identifikacije počinitelja, uzimajući u obzir kvalitet, pod pretpostavkom da je to uopšte bilo moguće. Tu su bili i drugi policajci, očigledno ne pripadnici SAJ-a, što je broj potencijalno osumnjičenih učinilo prilično velikim. U svakom slučaju, ovi navodi nisu ukazivali na propuste u vođenju istrage, posebno ako je predlog za izvođenje dokaza zasnovan na nerealnim pretpostavkama. Od državnog tužioca se nije moglo očekivati da preduzme mjere koje sa objektivne tačke gledišta ne bi dovele do dodatnog razjašnjavanja okolnosti slučaja.

128. Činjenica da je prva mjera nakon odluka Ustavnog suda preduzeta mjesec i po dana kasnije nije bila od posebne važnosti, posebno s obzirom na to da su prošle skoro dvije godine od događaja. Zahtjev da istraga bude pristupačna nije zahtijevao da podnosioci predstavke imaju uvid u sve policijske dosjee ili da budu konsultovani ili obaviješteni o svakoj preduzetoj mjeri.

129. Pored svega navedenog, primijenjene su i opšte mjere usmjerene na jačanje integriteta policije i sprječavanje sličnih slučajeva u budućnosti (vidi stavove 51-53 gore).

130. Činjenica da istraga još nije dovela do identifikovanja počinitelja nije nužno značila da je bila nedjelotvorna. Procjena njene djelotvornosti u ovoj fazi bila bi preuranjena, s obzirom na to da je još uvijek u toku. Državni organi, posebno SDT, nijesu mogli biti krivi za bilo kakvu zlu namjeru, nedostatak volje ili svojevrijedno odugovlačenje. Vlada je, prema tome, zaključila da nije došlo do kršenja člana 3 Konvencije.

2. Ocjena suda

(a) Navodi o nedjelotvornoj istrazi

(i) Relevantni principi

131. Sud ponavlja da kada osoba iznese vjerodostojnu tvrdnju da je pretrpjela postupanje od strane državnih agenata suprotno članu 3, ta odredba, pročitana zajedno sa opštom obavezom država prema članu 1 Konvencije da "osigura svima u njihovoj nadležnosti prava i slobode definisane u ... Konvenciji", podrazumijeva da treba da postoji djelotvorna zvanična istraga (vidi, među mnogim vlastima, *Assenov and Others v. Bulgaria*, od 28. oktobra 1998. godine, stav 102; Izvještaji o presudama i odlukama 1998-VIII; *Labita v. Italy* [GC], broj predstavke 26772/95, stav 131, ECHR 2000-IV, i *Bouyid v. Belgium* [GC], broj predstavke 23380/09, stav 124, ECHR 2015).

132. Nedostatak zaključaka koji proizilaze iz bilo koje istrage, sam po sebi ne znači da je ona bila nedjelotvorna: obaveza istrage "nije obaveza cilja, ali jeste obaveza sredstva". Ne mora svaka istraga nužno da bude uspješna ili da dovede do zaključka koji se podudara s izvještajem podnosioca zahtjeva o događajima. Međutim, svaki nedostatak istrage koji podriva njenu sposobnost da utvrdi okolnosti slučaja ili odgovorno lice, rizikuje da prekrši traženi standard djelotvornosti (vidjeti *Mocanu and Others v.*

Romania [GC], brojevi predstavki 10865/09 i druga dva, stav 322, ECHR 2014 (izvodi); *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], broj predstavke 39630/09, stav 183, ECHR 2012; i *Bouyid*, gore citirano, stav 120). Postoji nekoliko kriterijuma koje istraga mora da zadovolji u svrhu proceduralne obaveze prema članovima 2 i 3 Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, *Ramsahai and Others v. the Netherlands* [GC], broj predstavke 52391/99, stavovi 323-346, ECHR 2007-II). Ovi elementi su međusobno povezani i svaki od njih, posebno posmatran, ne predstavlja sam sebi cilj, kao što je to slučaj sa zahtjevom za pravično suđenje prema članu 6. To su kriterijumi koji, u cjelini posmatrani, omogućavaju procjenu stepena djelotvornosti istrage. U vezi s ovom svrhom djelotvorne istrage moraju se procijeniti sva pitanja (vidi *Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey* [GC], broj predstavke 24014/05, stav 225, od 14. aprila 2015. godine, i *Nicolae Virgiliu Tănase v. Romania* [GC], broj predstavke 41720/13, stav 171, od 25. juna 2019. godine).

133. Prvo, djelotvorna istraga je istraga koja je adekvatna, odnosno koja je takva da može da dovede do identifikacije i, po potrebi, kažnjavanja odgovornih (vidi *Armani Da Silva v. the United Kingdom* [GC], broj predstavke 5878/08, stav 233 i 243, od 30. marta 2016. godine; *Labita*, gore navedeno, stav 131; *Boicenco v. Moldova*, broj predstavke 41088/05, stav 120, od 11. jula 2006. godine; i *Stanimirović v. Serbia*, broj predstavke 26088/06, stav 40, od 18. oktobra 2011. godine). Opšta zakonska zabrana zlostavljanja i nehumanog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja u suprotnom bi, uprkos svom fundamentalnom značaju, bila nedjelotvorna u praksi, i bilo bi moguće da državni agenti praktično nekažnjeno zloupotrebljavaju prava onih pod njihovom kontrolom (vidi *Labita*, gore citirano, stav 131).

134. Drugo, da bi se istraga smatrala djelotvornom, generalno se može smatrati neophodnim da osobe odgovorne za njeno sprovođenje budu nezavisne od onih koji su umiješani u događaje (vidi, na primjer, *Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey*, predstavka broj 24014/05 od 14. aprila 2015. godine, stavovi 222-224; *Barbu Anghelescu v. Romania*, predstavka broj 46430/99 od 5. oktobra 2004. godine, stav 66 i *Kurnaz and Others v. Turkey*, predstavka broj 36672/97 od 24. jula 2007. godine, stav 56). To znači ne samo nedostatak hijerarhijske ili institucionalne povezanosti već i praktičnu nezavisnost (vidi, između ostalih, *Mocanu and Other*, gore navedeno, stav 320; *Ramsahai and Others*, gore navedno, stav 325; *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], predstavke broj 43577/98 u+i 43579/98, stav 110, ECHR 2005-VII; vidi takođe *Ergi v. Turkey* od 28. jula 1998. godine, stavovi 83 i 84, Reports 1998-IV gdje je istraga javnog tužioca pokazala nedostatak nezavisnosti zahvaljujući velikom oslanjanju na informacije koje su pružili žandarmi umiješani u incident).

135. Treće, istraga mora biti temeljna, što znači da vlasti uvijek moraju ozbiljno pokušati da otkriju šta se dogodilo i ne bi trebalo da se oslanjaju na ishitrene ili neutemeljene zaključke za zatvaranje svojih istraga ili kao osnov za donošenje odluka (vidjeti *Mocanu and Others v. Romania*, predstavka broj 10865/09 od 17. septembra 2014. godine, stav 325 i *El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, predstavka broj 39630/09 od 13. decembra 2012. godine, stav 183).

136. Četvrto, u ovom kontekstu se podrazumijevaju hitnost i razumna ekspedicija. Iako mogu postojati prepreke ili poteškoće koje sprječavaju napredak u istrazi u određenoj situaciji, brzi odgovor vlasti u istrazi navoda o zlostavljanju generalno se može smatrati ključnim za održavanje povjerenja javnosti u njihovo poštovanje vladavine prava i sprječavanje bilo kakve pojave dogovora ili tolerisanja nezakonitih radnji (vidi *Bouyid v. Belgium*, broj predstavke 23380/09 od 28. septembra 2015. godine, stav 121). Ova obaveza brzog reagovanja znači da treba preduzeti mjere čim se podnese zvanična prijava. Čak i kada striktno posmatrano prijava nije podnijeta, istraga mora započeti ako postoje dovoljno jasni pokazatelji da je bilo zlostavljanja (vidi *Stanimirović v. Serbia*, broj predstavke 26088/06 od 18. oktobra 2011. godine, stav 39).

137. Peto, efikasna istraga je ona koja pruža dovoljan element javnog nadzora kako bi se obezbijedila odgovornost. Iako se stepen javne kontrole može razlikovati, podnosiocu žalbe mora biti omogućen efikasan pristup istražnom postupku u svim fazama (vidi, na primjer, *Mocanu and Others v. Romania*, broj predstavke 10865/09 od 17. septembra 2014. godine, stav 324; *Bati and Others v. Turkey*, predstavke broj 33097/96 i 57834/00, od 3. juna 2004. godine, stav 137, i *Gjini v. Serbia*, predstavka broj 1128/16 od 15. januara 2019. godine, stav 95, i tamo navedeni organi vlasti).

(ii) Primjena tih principa

138. Sud prvo uočava da među strankama nije sporno da su podnosioci predstavke bili zlostavljani te noći. Njihove tvrdnje potvrđene su video snimcima, a njihovo zlostavljanje utvrdili su Savjet za građansku kontrolu rada policije, Ombudsman, Ustavni sud i redovni sudovi, a priznala ga je i Vlada. Bile su vjerodostojne i kao takve su zahtjevale djelotvornu zvaničnu istragu.

139. Sud primjećuje da je istraga u ovom slučaju dovela do razjašnjavanja nekih činjenica, posebno da su policijski službenici zaista zlostavljali podnosiocima predstavki i da su oni pretrpjeli povrede. Takođe je dovela i do krivičnog gonjenja i osude komandanta SAJ-a za pomaganje počiniocima nakon izvršenja krivičnog djela (vidi gore tačke 18 i 38-39).

140. Tačno je da, prema članu 3, dužnost države da sprovede djelotvornu istragu nije obaveza rezultata već sredstava (vidi *Bouyid*, citirano gore, § 120). Ne može se isključiti da bi, u okolnostima kada nacionalne vlasti imaju vjerodostojne indikacije da su podnosioci predstavke mogli biti zlostavljani od strane nekoliko policijskih službenika i da su, nakon temeljne istrage, uspjeli da identifikuju i sankcionišu neke od njih, Sud prihvatio da je država ispunila svoju gore navedenu proceduralnu obavezu. Međutim, u svakom slučaju, Sud se mora uvjeriti da činjenica da su samo neke od relevantnih činjenica utvrđene i da je samo nekoliko odgovornih sankcionisano nije rezultat očigledno manjkave i nedjelotvorne istrage za koju su odgovorne vlasti. Zbog toga se to pitanje mora preispitati u ovom predmetu.

141. S obzirom na zaključke Ustavnog suda da istraga prije odluke ovog suda nije uspunjavala uslove iz člana 3, Sud će ispitati istragu koja je sprovedena nakon što su ove odluke objavljene u avgustu 2017. godine (vidi gore tačku 25). Pri tome će Sud uzeti u obzir činjenice Ustavnog suda na osnovu kojih je ovaj sud donio zaključak.

142. Sud primjećuje da je istragu zlostavljanja podnosilaca predstavki sprovodilo, i očigledno još uvijek sprovodi, državno tužilaštvo, koje je institucionalno i hijerarhijski potpuno nezavisno od Uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova (vidi stav 57 gore). Državna tužiteljka je preduzela niz istražnih radnji. Konkretno, nekoliko mjeseci nakon incidenta, tužiteljka je intervjuisala podnosiocima predstavki, pribavila medicinsku dokumentaciju i izvještaj vještaka medicinske struke, pregledala dostupne video snimke i utvrdila položaj vozila SAJ-a koji su tu noć korišteni (vidi paragrafe 7, 12, 14 i 18 gore). Međutim, ona nije intervjuisala nijednog službenika SAJ-a angažovanih u noći incidenta, ni druge svjedoke i potencijalne svjedoke, što je Ustavni sud ispravno primijetio (vidi gore navedeni paragraf 23). Državna tužiteljka je preduzela ove mjere tek između septembra i novembra 2017. godine, nakon objavljivanja odluke Ustavnog suda, odnosno dvije godine nakon incidenta (vidi tačku 26 gore). Drugim riječima, iako je državna tužiteljka slijedila većinu istražnih pravaca, i bez obzira što je većina ključnih svjedoka bila ispitana, ovo nije bilo odmah učinjeno, a ažurnost je jedan od elemenata djelotvorne istrage.

143. Pored toga, državna tužiteljka nije sprovela sve istražne radnje. Prije svega, kako su podnosioci predstavke i naveli, nijesu saslušani svi - jedan član SAJ-a, vlasnik obližnje pekare i, potencijalno, kupac koji je u to vrijeme bio u pekari. Iako Sud priznaje da su ostali članovi SAJ-a bili u mirovnoj misiji od najmanje 3. novembra 2017. godine (vidi tačku 32 gore), smatra da je vrlo malo vjerovatno da se od tada uopšte nisu vratili u državu i da je bilo potpuno nemoguće ispitati ih. Ni sa vlasnikom obližnje pekare (vidi paragrafe 15 i 115 gore) nije obavljen razgovor, ne samo da bi se provjerilo da li je kamera u pekari u to vrijeme funkcionisala, već i da bi se utvrdilo da li je vlasnik vidio ili možda čuo nešto što bi moglo da pomogne u identifikovanju bilo koga od umiješanih ili bar prisutnih, uključujući i to da li je u radnji u to vrijeme bilo kupaca koji bi takođe mogli biti saslušani. Takođe nije razjašnjeno da li su te noći na terenu bili samo pripadnici SAJ (vidi gore paragrafe 29-31). Izgleda da ni Forenzički centar nije kontaktiran. Iako je svakako moguće da nijedno od navedenih potencijalnih ispitivanja ne bi dovelo do dodatnog razjašnjenja ovog incidenta, Sud ne smatra da ovo dovoljno opravdava to što ih nije ispitalo, posebno u situaciji kada drugi prikupljeni dokazi nisu obezbijedili identifikaciju počililaca. Sud primjećuje i argument podnosioca predstavki koji se odnose na savjetnika Ombudsmana i zlostavljanje M. M, ali smatra da su oni irelevantni u ovom slučaju.

144. Štaviše, kako prikupljeni dokazi nisu obezbijedili identifikaciju počililaca, državni tužilac je u tom pogledu u velikoj mjeri zavisio od policije. Preciznije, Specijalno državno tužilaštvo je zatražilo pomoć Centra bezbjednosti i Uprave policije. S tim u vezi, treba napomenuti da je SAJ te noći bio pod komandom tog istog Centra bezbjednosti (vidi gore tačku 37). Pored toga, Centar bezbjednosti i SAJ su bili djelovi iste Uprave policije. Drugim riječima, oni čija je pomoć zatražena bili su podređeni istom komandnom lancu kao i službenici pod istragom, i zbog toga je izostala nezavisnost (vidjeti *Oğur v. Turkey*, broj predstavke 21594/93 od 20. maja 1999. godine, stav 91; *Hugh Jordan v. the United Kingdom*, broj predstavke 24746/94, od 4. maja 2001. godine, stav 120 i *Ramsahai and Others v. the Netherlands*, broj predstavke 52391/99 od 15. maja 2007. godine, stav 335), kako je s pravom primijetio Ustavni sud. Ovaj zaključak se ni na koji način ne smije tumačiti kao sprječavanje policijskih službenika u obavljanju bilo kakvih zadataka u istrazi upotrebe sile od strane drugih policijskih službenika (vidjeti *Giuliani and Gaggio v. Italy*, broj predstavke 23458/02 od 24. marta 2011. godine, stav 322), ali ako policija učestvuje u takvim istragama treba uvesti dovoljne zaštitne mjere kako bi se ispunio zahtjev nezavisnosti (*Hugh Jordan v. the United Kingdom*, broj predstavke 24746/94, od 4. maja 2001. godine, stav 120, *Ramsahai and Others v. the Netherlands*, broj predstavke 52391/99 od 15. maja 2007. godine, stavovi 342-46). U ovom slučaju nije bilo takvih mjera zaštite.

145. Takođe se napominje da su podnosioci predstavke dobili izvještaj državnog tužioca iz novembra 2017. godine ubrzo nakon što su ga tražili, i mogli su da pregledaju spise predmeta u Ustavnom sudu (vidi gore tačke 33 i 34). Takođe se primjećuje da, prema nacionalnom zakonu, podnosioci predstavke, kao oštećene strane i njihov zastupnik, mogu prisustvovati saslušanju, između ostalog, i svjedoka tako da mogu predlagati pitanja ili ih čak direktno postavljati (vidi gore tačku 71). Da bi mogli da ostvare to pravo, treba da budu informisani o mjestu i vremenu saslušanja, što ovdje izgleda nije bio slučaj, obzirom na to da Vlada u tom pogledu nije osporila argumente podnosilaca predstavke.

146. Sud takođe primjećuje Vladin stav da je predstavka podnosilaca bila preuranjena jer je istraga još uvijek u toku. Međutim, u spisima predmeta nema ništa o tome koje su istražne mjere, ako ih je bilo uopšte, preduzete poslije 3. novembra 2017. godine (vidi gore tačku 32). S toga se ne može reći da je predstavka preuranjena.

147. Sud priznaje da je iste večeri bilo više incidenata i sukoba, uključujući napade na policiju, te da su iz sigurnosnih razloga bile potrebne policijske intervencije. Sud je međutim zaključio da se proceduralna obaveza iz članova 2 i 3 Konvencije i dalje primjenjuje u teškim bezbjednosnim situacijama. Čak i tamo

gdje se događaji za koje postoji obaveza istrage dešavaju u kontekstu generalizovanog nasilja i istražitelji se suočavaju sa preprekama i ograničenjima koja nameću upotrebu manje efikasnih istražnih mjera ili dovode do odlaganja istrage, ostaje činjenica da članovi 2 i 3 podrazumijevaju da se moraju preduzeti svi razumni koraci kako bi se obezbijedila djelotvorna i nezavisna istraga (vidjeti *Mocanu and Others v. Romania*, broj predstavke 10865/09 od 17. septembra 2014. godine, stav 319 i *Al-Skeini and Others v. the United Kingdom*, predstavka broj 55721/07 od 7. jula 2011. godine, stav 164).

148. Glavna svrha istrage jeste djelotvorna primjena domaćih zakona koji štite pravo na život i zabranjuju mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje i kažnjavanje u situacijama u kojima učestvuju službena lica, kako bi se ona pozvala na odgovornost za slučaj smrtnog ishoda ili zlostavljanja, a u situacijama za koje su odgovorna. Obaveza istrage, kao što je gore navedeno, nije obaveza rezultata, već sredstava. Međutim, svaki nedostatak istrage koji podriva (znatno umanjuje) njenu sposobnost da utvrdi okolnosti slučaja ili odgovornu osobu rizikuje da prekrši traženi standard djelotvornosti (vidi gore navedeni st. 132).

149. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da istraga u ovom slučaju, koju su vodili i tužilac i policija, nije bila brza, temeljna, nezavisna i nije omogućila dovoljan javni nadzor. Kao što je gore navedeno, istraga je imala nedostatke, što je znatno umanjilo njenu sposobnost da identifikuje odgovorne osobe, a po donošenju odluke Ustavnog suda nijesu učinjeni dovoljni napor da se ti nedostaci otklone ili da se povinuju uputstvima Ustavnog suda. U ovakvoj situaciji, činjenica da su utvrđene okolnosti u vezi sa postupanjem komandanta SAJ-a i da je on sankcionisan ne može dovesti do zaključka da je tužena država izvršila svoju dužnost prema članu 3 Konvencije da sprovede djelotvornu istragu.

b) Status žrtve podnosioca predstavke

150. Relevantna načela u pogledu statusa žrtve u kontekstu žalbi na član 3 navedeni su gore, u stavovima 107-108, i tamo navedenih organa. Konkretno, kršenje člana 3 ne može se otkloniti samo dosuđivanjem naknade štete žrtvi, budući da je to samo dio onoga što je neophodno uraditi (vidi *Čestaro*, naveden gore, st. 231). Činjenica da je moguće da domaće vlasti nisu sprovele djelotvornu istragu je, međutim, odlučujuća za potrebe procjene statusa žrtve podnosioca predstavke (isto st. 229, vidi takođe *Šestopalov*, naveden gore, st. 56).

151. Sud primjećuje u ovom slučaju da je komandant SAJ-a procesuiran i osuđen zbog pomaganja počiniocu nakon izvršenja krivičnog djela, kao i da su domaći sudovi podnosiocima predstavke dodijelili po 5.000 eura za nematerijalnu štetu. Bez obzira na to da li je dosuđeni iznos bio odgovarajući ili ne, gornji nalaz Suda u vezi sa kontinuiranom neefikasnošću istrage čak i nakon presude Ustavnog suda (vidi gore navedeni st. 149) navodi na zaključak da podnosioci predstavke nisu izgubili status žrtve.

c) Zaključak Suda po žalbi na osnovu člana 3

152. Stoga, Sud zaključuje da su podnosioci predstavke zadržali status žrtve i odbacuje Vladin preliminarini prigovor po tom pitanju (vidi *Jevtović*, naveden gore, st. 63). Sud takođe smatra da je došlo do kršenja proceduralnog aspekta člana 3 Konvencije.

